

ÅTERVÄXT

Slarvig plantering ger rena snurren

Snurrade rötter och träd som kan vickas omkull. Är inte det historia nu när plantskolorna har bytt upp sig till säkra odlingsystem med styrlister och luftspalter?

Problemen i täckrotsplanteringar verkar vara mindre nu än under sjuttioalets första experiment med paperpot och släta plastbehållare. Men det kommer varningar om att problemen har flyttats över till barrotsplanteringar. En som har sett problem på flera platser är skogsmannen Lennart Bertilsson, och hans varningar får medhåll från både svenska och danska forskare.

I en ungskog i småländska Reftele i Gislaveds kommun har flera av de fyra till fem meter höga träden fallit omkull, till synes utan anledning. En närmare titt på rötterna ger en vink om orsaken.

– Här ser vi inga rötter som har hållit emot på vindsidan när det har blåst, konstaterar Lennart när vi gräver fram några rotsystem.

Rötterna ligger snurrade som knytnävar, och i bästa fall har de fasthållande rötterna letat sig ut på två sidor, ibland tre. I stället för att stabilisera trädet har de blivit ett gångjärn, som bara väntar på rätt vindtryck för att slå igen.

Planteringen gjordes tio år tidigare med barrotsplanter. Barrotsplantering är en knepig uppgift. Plantan sätts ner i det

hål som görs med en borrh eller hacka. Där ska rötterna helst spridas i både sid- och djupled innan jorden trycks till. Men om det är bråttom blir det sällan så. Lennart Bertilsson har en teori som inte låter helt orimlig om den här planteringen.

– När kostnaderna ska pressas neråt hinner plantörerna inte vrida runt borren, i stället gör de bara en skåra med borren eller hackan. Där trycks plantan ner och rötterna blir oftast vikta uppåt mot skårans kant, säger han.

Han kallar tekniken för ”kuvertplantering”. Resultatet blir rotnystan där bara enstaka rötter senare letar sig utåt på tvärs mot skåran. Och även om rötterna inte viks blir rotsystemet tillplattat. När beståndet sedan röjs kan plantorna lätt börja svaja.

Plantan sitter i och för sig fast, men mår inte bra. Rötterna kan bara hämta näring och vatten från en del av rotsystemet. Lennart Bertilsson tycker att skogsvårdsentreprenörerna borde varudeklarerat vilken planteringsteknik de använder. Är det plantering enligt instruktionen eller bara nerstopning, vill han veta det.

– Det vore bättre att de sätter 10 procent färre planter men lägger mer tid på att få ner varje planta bra.

I ungskogen möter vi också markägaren Per-Ola Pettersson som tittar fascinerat på våra uppgrävda rötter. Han håller med om att det inte ser bra ut men konstaterar samtidigt att de flesta träd står ju kvar. Några slumpmässigt utvalda ungtred står också stadigt när vi drar i dem.

– Det måste ha varit någon mindre tromb som drog fram över beståndet förra vintern, tror han. Då var beståndet också nyröjt. Han har inte sett problemen någon annanstans.

Text och foto: **Mats Hannerz**

GÖR INTE EN SKÅRA!

- Se till att plantorna är rotbeskurna, men inte för kraftigt. Ungefär 2 dm långa rötter är lagom. Rotbeskär med kniv eller yxa mot en stubbe. Slå inte av rötterna!
- Använd borren eller hackan för att göra ett hål – inte bara en skåra. Vrid borren, håll jordklumpen upplyft och placera plantan så att rötterna faller neråt.
- Lägg tillbaka jordklumpen och trampa till lätt samtidigt som du drar plantan lite uppåt. Plantan ska stå så rakt som möjligt. Står den snett får den en böj i stambasen – den berömda bandyklubban.

90

PROCENT. Så stora andel av SCA Skogs plantor ska överleva år 2016. Ett annat mål är snabbare tillväxt på plantorna.

– Vi ska klara målet utan insekticider och utan markant ökade kostnader, säger skogsvårdschef Pelle Gemmel till Plantaktuellt. Men det kräver utveckling av markberedningstekniken, utbildning och uppföljning.

BE

PLANTRÖR BEHÖVER UTVECKLAS

De nya plantrören (t.h) som sätter mekaniska skydd på plantan behöver utvecklas vidare innan de kan mäta sig med etablerade metoder.

Det kom Thomas Jonsnäs, studerande på Skogsmästarskolan, fram till när han testade de plantrör som BCC tagit fram åt Holmen. Plantrören sätter en hylsa runt plantan för att skydda den mot snytbagge. Men de nya plantrören, både de med enhandsfattning och tvåhandsfattning, hade problem med tilltryckningen runt plantan. Tidigare studier på Skogforsk visar också att planteringen tar längre tid med de nya rören.

BE

